

Serviciul pentru îngrijire de tip rezidențial, de tip familial și comunitar adulți. Management de caz
Str. P-ța Libertății, nr.5, cam.312/D Tel.0266-207764; 0733553071; e-mail: asistentasociala.adulti@dgapchr.ro

Nr.82159/23.05.2023

Modificări legislative ale Legii 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice

Îmbătrânirea populației reprezintă un fenomen care afectează populația din România și are un impact negativ pe termen lung asupra tuturor domeniilor de activitate socio- economică. Persoanele vârstnice sunt afectate de o excluziune multiplă pe diferite paliere: nivel de trai, locuire, acces la servicii publice, la servicii sociale, de ocupare etc.

Legislația care reglementează asistența socială a persoanelor vârstnice este Legea 17/2000. Actul legislativ prevede măsurile de asistență socială, finanțarea acestora, drepturile persoanelor vârstnice în raport cu situația sociomedicală și cu resursele economice de care dispun, rezultate în urma efectuării unei evaluări. Evaluarea are la bază ancheta socială realizată de Serviciul public de asistență socială de la domiciliul persoanei, precum și Grila națională de evaluare a nevoilor, ce cuprinde criteriile de încadrare în grade de dependență. Grila națională de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice a fost aprobată prin HG nr.886/2000, aceasta suferind modificări prin HG nr.259/2023.

Prima schimbare în conținutul legii apare odată cu Legea 270/2008 prin care art.30 și 34 suferă modificări, fiind introdusă gratuit asistența juridică a persoanei vârstnice (consiliere juridică) în scopul încheierii actelor juridice de înstrăinare a bunurilor mobile sau imobile ce au ca obiectiv întreținerea și îngrijirea sa, aceasta putând fi asistată la cerere sau din oficiu de un reprezentant al autorității tutelare a consiliului local în a cărui rază teritorială domiciliază persoana vârstnică respectivă. De asemenea, în cazul neexecutării obligației de întreținere și de îngrijire de către noul proprietar, în urma unei sesizări depuse, autoritatea tutelară de la domiciliul persoanei vârstnice efectuează ancheta socială în maxim 10 zile de la solicitare.

Aceste două articole au suferit alte mici modificări fiind introdusă ca instituție de acordare a consilierii juridice gratuite și instanța de tutelă din unitatea administrativ-teritorială în care persoana vârstnică își are domiciliul sau reședința (Legea 19/2018).

Legea 19/2018 aduce și alte modificări, printre care:

Art.17: activitățile de monitorizare și control nu mai sunt efectuate de către personalul de specialitate din cadrul consiliilor locale ci de către Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială prin agențiile județene, ca organ de control al respectării legislației specifice în domeniu.

Art.18 redefinește căminul pentru persoane vârstnice ca centru rezidențial cu sau fără personalitate juridică, finanțat integral din bugetul local, înființat și organizat potrivit dispozițiilor prezentei legi, care acordă, pe perioadă nedeterminată, îngrijire persoanelor vârstnice, îndrumarea metodologică și coordonarea activității acestora trecând în atribuțiile serviciilor publice de asistență socială (la centrele rezidențiale publice) sursa de finanțare fiind din sume alocate din bugete locale ale unităților/subdiviziunilor administrativ-teritoriale;

Acest articol suferă modificări și prin Legea 355/2022 menționându-se că finanțarea cheltuielilor de funcționare a căminului pentru persoane vârstnice se asigură din bugetul de stat, din sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată - în proporție de cel puțin 30% din standardul minim de cost aprobat prin hotărâre a Guvernului, în condițiile legii, în completarea sumelor alocate din bugetele locale, pe baza necesarului stabilit anual de Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, la elaborarea bugetului de stat.

Prin art.22 se încurajează încheierea de parteneriate între autoritățile administrației publice locale în scopul efectuării de investiții în aceste cămine.

Articolele 24 și 25 suferă modificări mai consistente, acestea făcând referire la modul în care persoana vârstnică sau susținătorii legali ai acestora își aduc contribuția financiară la costul de întreținere în cămin. Costul mediu lunar de întreținere se stabilește în funcție de gradul de dependență al persoanei vârstnice îngrijite și are în vedere totalitatea cheltuielilor curente anuale ale căminului pentru persoane vârstnice, diminuate cu sumele primite din Fondul național unic de asigurări de sănătate, pentru finanțarea drepturilor de personal ale personalului medical și a medicamentelor. Persoanele vârstnice care au venituri și sunt îngrijite în cămin datorează contribuția lunară de întreținere în cuantum de până la 60% din valoarea veniturilor personale lunare, fără a se depăși costul mediu lunar de întreținere aprobat pentru fiecare cămin.

Persoanele vârstnice care nu au venituri și nici susținători legali nu datorează contribuția de întreținere, aceasta fiind asigurată din bugetele locale sau județene, după caz, în limita hotărâtă de acestea. Obligația de plată a contribuției lunare în sarcina susținătorilor legali se poate stabili și prin hotărâre judecătorească.

Articolele 27 și 28 aduc noutăți în privința procedurii de stabilire, suspendare sau încetare a drepturilor de asistență socială a persoanelor vârstnice: cererea este depusă de către persoana îndepțățită sau reprezentantul legal, cererea fiind însoțită de documente doveditoare a situației medicale, financiare; ancheta socială este efectuată de asistentul social din cadrul serviciului public de asistență socială. În situația persoanelor vârstnice dependente, echipa interdisciplinară, constituită potrivit legii, cuprinde, în mod obligatoriu, și medicul specialist al persoanei respective.

Aprobarea, respingerea, suspendarea sau încetarea dreptului la serviciile sociale pentru persoanele vârstnice, prevăzut de prezenta lege, se realizează de către serviciul public de asistență socială.

Legea 19/2018 modifică din nou art.33 și 34 prin care sesizările privind neexecutarea obligației de întreținere de către persoana obligată poate fi realizată și din oficiu, ancheta socială întocmită la domiciliul persoanei vârstnice fiind realizată în 24 de ore de la înregistrarea sesizării.

Cele mai multe modificări legislative sunt aduse de Legea 355/2022. De asemenea se corelează modificările legislative cu Legea 292/2011 a asistenței sociale, cu Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023-2030 aprobată prin HG nr.1492/2022, precum și cu înființarea de noi servicii comunitare ce au în vedere îngrijire temporară sau de lungă durată.

Furnizarea serviciilor comunitare pentru persoanele vârstnice se realizează:

- a) la domiciliul sau la reședința persoanei vârstnice;
- b) în centre de zi de asistență și recuperare;
- c) într-un cămin pentru persoane vârstnice, într-o locuință protejată sau în alt centru rezidențial.

Noul articol introdus 8¹ precizează că serviciile comunitare asigurate persoanelor vârstnice în centrele de zi de asistență și recuperare sunt, după caz:

- a) servicii de îngrijire personală prevăzute la art. 31 și art. 32 alin. (1) din Legea nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare;

b) servicii prevăzute la art. 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare;

c) consiliere psihosocială și informare, consiliere juridică, socializare și petrecere a timpului liber, organizare și implicare în activități comunitare și culturale, asistență și suport pentru familia persoanei vârstnice, suport pentru realizarea activităților administrative și gestiunea bunurilor;

d) linie telefonică de urgență;

e) acordare de alimente, ajutoare materiale;

f) servicii medicale primare și de specialitate.

Sunt introduși noi termeni și este abordată o nouă viziune privind serviciile acordate persoanelor vârstnice, punându-se accent deosebit pe serviciile de îngrijire la domiciliu, îngrijirea persoanelor vârstnice în cămine reprezentând o măsură de asistență socială ce poate fi dispusă cu titlu de excepție când îngrijirea la domiciliu a acestora nu este posibilă.

Pentru asigurarea serviciilor de îngrijire care presupun ajutor pentru îndeplinirea activităților instrumentale ale vieții zilnice, autoritățile administrației publice locale pot angaja personal de îngrijire cu timp parțial de lucru sau cu normă întreagă în cadrul serviciului de asistență comunitară al serviciului public de asistență socială, acesta fiind definit ca îngrijitor informal.

În urma cererii depuse, pe baza evaluării, a planului de intervenție sau, după caz, a planului de îngrijire și asistență, elaborate potrivit dispozițiilor Legii nr. 292/2011, se emite dispoziția primarului sau, după caz, a directorului serviciului public de asistență socială pentru stabilirea dreptului la servicii sociale acordate ca măsură de asistență socială.

Coordonarea intervențiilor din diferite domenii pentru realizarea integrată a evaluării nevoilor și a resurselor, a planificării și intervenției, a monitorizării și evaluării impactului serviciilor comunitare asigurate persoanelor vârstnice se asigură în cadrul managementului de caz.

Finanțarea serviciilor de asistență socială și a beneficiilor sociale prevăzute de prezenta lege se asigură pe principiul împărțirii responsabilității între administrația publică centrală și cea locală.

Finanțarea serviciilor sociale se face după principiul «resursa financiară urmează beneficiarul», în baza căruia alocația bugetară aferentă unui beneficiar de servicii sociale, prevăzută în planul de servicii sociale/planul de îngrijire și asistență, se transferă furnizorului de servicii sociale cu care beneficiarul/reprezentantul legal a încheiat un contract de servicii sociale.

Pentru a se realiza evaluarea complexă a situației persoanei vârstnice în conformitate cu noile modificări legislative, a suferit modificări și HG nr.886/2000 pentru aprobarea grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, aceasta fiind modificată prin HG nr.259/2023. Criteriile de încadrare în grade de dependență se stabilesc pe baza Clasificării internaționale a funcționării, dizabilității și sănătății, elaborată de Organizația Mondială a Sănătății.

În vederea angajării îngrijitorului informal a fost în transparență decizională, aflându-se încă în lucru proiectul de act normativ care prevede modelul contractului încheiat între îngrijitorul informal al persoanei vârstnice dependente și serviciul public de asistență socială (proiectul Ordinului MMSS nr.955/2023).

Deși se face referire la metoda managementului de caz ca și metodă de lucru, standardele minime de calitate privind managementul de caz în serviciile sociale acordate persoanelor vârstnice nu au apărut până în prezent sub forma unui proiect de act normativ.

Concluzii:

În vederea îndeplinirii obiectivelor din Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023-2030, România trebuie să dezvolte un continuum de

servicii de îngrijire de lungă durată (ILD) pentru persoanele în vârstă. Acestea trebuie diversificate, deoarece nevoile persoanelor vârstnice sunt mult mai variate, fiind necesare intervențiile mai multor specialiști, nu doar a unui asistent medical ce merge o oră pe zi la domiciliu (în cel mai fericit caz).

Deși legea a permis angajarea de către APL a unei persoane/rude lângă persoana vârstnică pentru a-i putea oferi îngrijire, chiar și cu timp parțial, acest lucru nu l-am întâlnit ca practică în județ, de cele mai multe ori, s-au făcut demersuri pentru instituționalizarea persoanei vârstnice.

Autoritățile administrației publice trebuie să garanteze asigurarea serviciilor de îngrijire temporară sau de lungă durată pentru persoanele vârstnice, ca măsură de asistență socială fiind responsabilitatea statului să asigure calitatea minimă a tuturor acestor servicii.

În prezent, nu există la nivel de APL o bază de date care să reflecte numărul exact de persoane vârstnice de pe raza sa și nicio identificare clară a nevoilor acestora.

Deși există posibilitatea în prezent de a se depune proiecte pentru înființarea de servicii sociale de zi pentru persoane vârstnice, cele mai multe APL se bazează doar pe serviciile Asociației Caritas-Asistență medicală și socială, prin unitățile de îngrijire la domiciliu, neasumându-și în totalitate responsabilitatea pentru cetățenii săi. Multe nu au un asistent social angajat, astfel nu pot fi acreditați și nu pot depune proiecte de finanțare.

Îmbătrânirea în locul în care trăiești/alegi să trăiești ar fi ideală, deoarece soluția instituționalizării nu a fost întotdeauna una bună. Acest fapt presupune în continuare susținerea cu prioritate a îngrijirii la domiciliu și comunitate, inclusiv sprijinul pentru îngrijitorii informali.

Șef serviciu,
Păncescu Matild

Director General,
ELEKES ZOLTÁN

Miercurea Ciuc,
23.05.2023

Red. P.M/1ex.

